

ЕКОСИСТЕМА СТАРТАП-ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Анотація. У статті досліджено історію становлення та розвитку вітчизняної інноваційної інфраструктури в частині створення екосистеми стартапів, окреслено сутність понять «бізнес-інкубатор» та «бізнес-акселератор». Вивчено основні чинники, що впливають на формування екосистеми стартапів в Україні. Досліджено діючі в Україні бізнес-інкубатори та акселератори, вивчено послуги, які надаються ними.

Ключові слова: екосистема стартапів, бізнес-інкубатор та акселератор, акселеративна програма, венчурні фонди.

Lytvyn Iryna

Lviv Polytechnic National University

ECOSYSTEM OF STARTUP-ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE: HISTORY OF CREATION AND MODERN REALITY

Summary. In the article the history of the formation and development of domestic innovation infrastructure in the part of creating an ecosystem of startups is researched, the essence of the concepts of "business incubator" and "business accelerator" are outlined. The main factors influencing the formation of ecosystem of startups in Ukraine are studied. The business incubators and accelerators operating in Ukraine and their services are revealed.

Keywords: business incubator, business accelerator, ecosystem of startups, accelerated program, venture funds.

Постановка проблеми. Екосистема стартап-підприємництва – нове явище і відповідно зовсім нове поняття в науковій літературі, яке набуває популярності в останні роки. Досвід розвитку провідних країн світу показує, що до екосистеми стартап-підприємництва належать наступні важливі взаємопов'язані елементи: вищі технологічні навчальні заклади і наукові установи; ринок венчурного капіталу; інноваційна інфраструктура підтримки підприємництва; малий і середній бізнес, стартапи; нормативно-правові акти, що регулюють діяльність інноваторів та ін. Важливою складовою екосистеми для розвитку стартапів у більшості розвинених інноваційних економіках світу є наявність та розвиненість інноваційних бізнес-інкубаторів та акселераторів. Останні набувають все більшого поширення в Україні разом із зростаючим попитом стартапів на відповідні послуги для свого швидкого зростання. Ось чому, вивчення питань становлення та розвитку бізнес-структур для підтримання стартапів в нашій державі, основних інкубаційних та акселераційних програм і послуг, які пропонуються подібними вітчизняними організаціями, умов їх роботи та критеріїв відбору проектів до таких центрів розвитку інновацій є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вивчення літературних джерел [1-14] дозволило узагальнити і сформулювати визначення поняття «бізнес-інкубатор», під яким слід розуміти спеціальні інфраструктурні об'єкти, які створюють сприятливі умови для розвитку малого бізнесу шляхом надання необхідних інформаційно-консультативних послуг та технологічного обладнання. Європейська Комісія пропонує визначення бізнес-інкубатора, під яким слід розуміти місце, де новостворені фірми зосереджені на обмеженому просторі, метою якого є збільшення шансів зростання і виживання молодих фірм

шляхом надання їм приміщення зі стандартним офісним устаткуванням, адміністративних та інших бізнес-послуг. Головною метою створення бізнес-інкубаторів є розвиток місцевих територій та створення нових робочих місць. Бізнес-інкубатори за зовнішнім виглядом є комплексами приміщень, комунікацій, які обслуговують діяльність новостворених фірм. Одночасно у стінах одного інкубатора можуть існувати від 10 до 100 підприємств. Процес «вирощування» молодих фірм в бізнес-інкубаторах до моменту, коли останні досягнуть точки беззбитковості, стануть фінансово життєздатними й автономними називається бізнес-інкубацією.

Фахівці найбільшого міжнародного об'єднання бізнес-інкубаторів NBIA (Національної асоціації бізнес-інкубаторів, розміщена у США) радять вживати замість поняття «бізнес-інкубатор» термін «програма бізнес-інкубації» («business incubation program»). Це дозволяє говорити про те, що надання офісних послуг, таких як оренда приміщень, відіграють не єдине і першочергове значення у бізнес-інкубації [14-16]. Такий підхід до визначення поняття інкубатора не виключає існування та успішного функціонування віртуальних бізнес-інкубаторів, які можуть не мати приміщень, але при цьому надавати якісні консалтингові послуги на пільгових умовах, тим самим стимулюючи підприємницьку діяльність.

Розвиток інкубаторів зазвичай відбувається на засадах самофінансування. Досвід розвинених країн свідчить про те, що існує три основні типи інкубаторів: неприбуткові, прибуткові інкубатори та інкубатори, які створені при вищих навчальних закладах [14-16]. Функції бізнес-інкубаторів постійно розширюються. В умовах розвитку глобалізаційних процесів та інформаційної революції поширення набули інтернет-інкубатори, що надають швидкий доступ інтернет-компаніям та їх сервісам на ринок віртуального бізнесу [3-5].

Окремим випадком бізнес-інкубаторів, що зазвичай пропонують приміщення в оренду за цінами нижче ринкових, різного роду технічну і адміністративну підтримку для налагодження офісної роботи малої фірми, є інноваційні бізнес-інкубатори. Організаційні структури інноваційних бізнес-інкубаторів зорієнтовані на наданні якісних послуг малим інноваційно-технологічним фірмам, успіх яких безпосередньо залежить від того наскільки швидко вони реалізують свої проекти. Тому інноваційні бізнес-інкубатори вважають своєрідними «кузнями» стартапів, де можна реалізувати інноваційні ідеї та знайти однодумців і створити команду з метою започаткування бізнесу. Інноваційні бізнес-інкубатори є важливими каталізаторами інноваційної економіки та розвитку малого технологічного підприємництва на ранніх стадіях їхнього розвитку: передпосівній («pre-seed»), посівній («seed») і стадії стартапу. Хоча цілі функціонування бізнес-інкубаторів можуть відрізнятися залежно від регіонів та країн їх розташування, інноваційні бізнес-інкубатори надають підтримку стартапам, які відчувають брак бізнес-досвіду, знань та фінансових ресурсів для реалізації своїх проектів [12-16].

З початку 2000-х років набирають популярності бізнес-акселератори («seed accelerators»), серед яких всесвітньо відомими стали акселератори зі США YCombinator і TechStars [3-5; 14-17]. Огляд та вивчення літературних джерел дозволив сформулювати визначення бізнес-акселератора, під яким слід розуміти структури, що пропонують програми підтримки інноваційно-технологічних фірм на ранніх стадіях свого життєвого циклу через динамічний розвиток проекту і його прискорений вихід на ринок за рахунок надання необхідних матеріальних засобів, фінансово-інвестиційних та інформаційно-консультативних ресурсів [17]. Бізнес-акселератори є зазвичай комерційними структурами, а тому беруть в якості оплати за свої послуги частку у статутному капіталі компанії-клієнтів. У той же час вони надають посівне фінансування та забезпечують пошук інвесторів для проведення наступних раундів інвестування. Бізнес-акселератори вважаються проміжною формою розвитку стартапів між бізнес-інкубаторами та венчурними фондами. Хоча бізнес-акселеративні програми можуть здійснюватись на базі діючих бізнес-інкубаторів та технопарків.

Головною відмінністю інкубаторів та акселераторів для бізнесу полягає в тому, що в інкубаторі рушійною силою є інфраструктурне місце, де проводяться інноваційні пошуки, формується команда інноваторів майбутнього стартапу, а в акселераторі – додані цінності, що створюють інноваційні технології для економіки. В інкубаторі все спрямовано на створення власного бізнесу з нуля, оскільки тут можна зустріти і сформувати команду однодумців, які допоможуть удосконалити та підкоригувати бізнес-ідеї інноваторів під потреби ринку. До акселераторів відбираються уже сформовані команди інноваторів, де проводиться тестування ідей, продуктів на комерційну життєздатність. Акселераторські програми спрямовані на швидкий вихід на ринок з новою продукцією, адже допомагають інноваторам отримати відгуки від потенційних клієнтів та удосконалити свої товари чи послуги [17].

Формування цілей статті. Огляд та аналіз літературних джерел зумовив формування цілей статті:

- вивчити історію становлення та розвитку вітчизняної інноваційної інфраструктури в частині створення екосистеми стартапів;
- дослідити сутність понять «бізнес-інкубатор» та «бізнес-акселератор», виявити їх спільні та відмінні риси;
- визначити основні чинники, що впливають на формування екосистеми стартапів в Україні;
- дослідити діючі в Україні інкубатори, акселератори та бізнес-програми, які пропонуються вітчизняним стартапам.

Виклад основного матеріалу дослідження. Бурхлива тенденція до розвитку стартапів у XXI столітті в Україні в останні роки підштовхнула до заснування відповідної інфраструктури з їх підтримки. Так, були створені мережі та асоціації бізнес-ангелів (Асоціація бізнес-ангелів UAangel, 2014 р.з.; Асоціація «Приватні інвестори України», 2006 р.з.), біржі та інтернет-платформи для стартапів (інвестиційна платформа для учасників венчурного ринку Startup Network, 2010 р.з.; Українська асоціація венчурного та приватного капіталу (UVCA), 2014 р.з.); фонди передпосівного та посівного фінансування (VF 408 Ventures, Concorde Capital, Detonate Ventures, ES Ventures, Fison, Imperious Group VC, Integrum Ventures, Syworks, USP Capital Ltd., WannaBiz, TA Ventures), венчурні фонди (Almaz Capital, AVentures Capital, Digital Future, TMT Investments), фонди прямого інвестування «Private Equity Funds» (Dragon Capital, Horizon Capital, Siguler, Guff & Co.).

Перші бізнес-інкубатори як місця для розвитку малого підприємництва з'явилися наприкінці 50-х років XX ст. у США, в Україні перші інкубатори були створені у 90-х роках минулого століття. Проте законодавче неврегулювання їх діяльності у нашій державі призвело до того, що більшість бізнес-інкубаторів припинила своє існування.

Вітчизняна інноваційна інфраструктура з підтримки малого інноваційно-технологічного підприємництва формувалась зазвичай за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій. Так, перші бізнес-центри були створені за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), програм «TACIS» та фондів «Відродження» і «Євразія». USAID започаткувала програму розвитку бізнес-інкубаторів в Україні, яка проіснувала недовго, а після закінчення фінансування була згорнена.

У 1996 р. в Івано-Франківську створений Україно-канадський бізнес-центр. З 1997 року уряд США через USAID розпочав ще одну Україно-американську програму розвитку бізнес-інкубаторів. У 1998 р. за підтримки Міжнародного фонду соціальної адаптації і Асоціації бізнес-інкубаторів та інноваційних центрів Польщі було створено Українську асоціацію бізнес-інкубаторів та інноваційних центрів. В той час інкубаційні послуги в Україні надавало не більше 7 бізнес-інкубаторів, з яких лише половина займалась підтримкою високотехнологічного підприємництва. Консультаційні послуги в Україні в різні роки успішно надавали такі бізнес-інкубатори: «Київська школа підприємців», комерційний

центр соціально-психологічної реабілітації «Гештальт», бізнес-інкубатори у Донецьку, Харкові, Сімферополі, Одесі. Були також створені згідно урядових програм бізнес-інкубатори при вищих навчальних закладах Львова, Дніпропетровська та Києва [3-5; 17-19].

Варто зазначити, що у наш час в Україні реально діють 73 бізнес-інкубатори та акселератори [17-19], найбільш успішнішими з яких є: 1991 Open Data Incubator, Borsch Ventures, EY Start-up Accelerator, GrowthUp, StartUp Marani, EastLabs. Зазвичай бізнес-акселератори залучають команди стартаперів з прототипом нового товару. Найбільш привабливою сферою для акселеративних програм залишається ІТ-сектор. Існує різноманітність акселеративних програм, що передбачають індивідуальну чи групову підтримку стартапам, надання посівних чи стартових інвестицій, інформаційно-консультативну підтримку експертів з бізнесу. Все це у комплексі дозволяє за стислі терміни створити привабливий продукт для потенційних інвесторів. Часто проекти стартапів, що перебувають у акселеративних програмах отримують подальше фінансування від індивідуальних чи інституційних венчурних інвесторів – партнерів діючого акселератора. Стати учасником акселераційної програми, отримати офісне приміщення і первинне фінансування складніше, оскільки проекти проходять жорсткий відбір на предмет їх інноваційно-інвестиційного та ринкового потенціалів росту. До акселераторів зазвичай потрапляють високотехнологічні проекти, що мають високі шанси на швидке зростання.

Терміни перебування фірм в інкубаторах зазвичай становлять до трьох років. Критерії відбору проектів або завершення співпраці з бізнес-інкубатором визначаються умовами кожного окремого бізнес-інкубатора, проте у більшості випадків є гнучкими. У наш час процес бізнес-інкубування в Україні полягає у наданні компаніям – клієнтам офісних та бізнес-послуг, а також спеціалізованих послуг, серед яких: проектна експертиза, допомога зовнішніх фахівців, менторів; навчання та підвищення кваліфікації команди; захист та оцінювання об'єктів інтелектуальної власності, ліцензування та сертифікація інноваційних продуктів; допомога в отриманні подальшого фінансування, надання гарантій інвесторам; підготовка проектів під критерії та умови інвесторів.

Розвиток в Україні бізнес-інкубаторів є перспективною справою, актуальність якої підтверджується такими чинниками:

- недоступність молодим фірмам фінансових ресурсів для придбання основних засобів, що призводить до збільшення їх витрат і зменшення таким чином оборотних коштів;
- ріст попиту серед вітчизняного підприємництва на нові технології навчання, консалтингові та інформаційні послуги;
- брак знань та навичок у стартап-підприємців щодо можливостей фандрейзингу та освоєння інвестицій;
- новоствореним фірмам потрібен час для становлення та пристосування до умов ринку за несприятливої фінансової політики в країні.

Вітчизняні бізнес-інкубатори здебільшого існують за рахунок коштів міжнародних фондів, грантових програм та фінансування інших міжнародних донорських організацій. Кошти органів місцевої влади та вітчизняних спонсорів залишаються поки-що незначними. Серед найбільш успішніших інноваційних бізнес-інкубаторів сьогодні в Україні можна назвати GrowthUp, iHUB, Happy Farm, Eastlabs, Polyteco, Wannabiz, Voomy IT-парк тощо [17-19].

Щодо вітчизняних бізнес-акселераторів, то вони пропонують такі послуги стартапам: менторство, яке надається успішними підприємцями-фахівцями з різних напрямків діяльності, освітні програми та майстер-класи; офісний простір для роботи, що вимагає від команди стартапу переїзду до міста розташування акселератора; інформаційну підтримку, що полягає у висвітленні проекту в ЗМІ ще до моменту потрапляння його до програми; передпосівні («pre-seed») інвестиції, які дозволяють покрити перші істотні витрати команди стартапу; потенційні зв'язки з інвесторами, які є співзасновниками чи партнерами акселератора, підвищуючи так шанси на залучення наступних раундів інвестицій.

Серед об'єктів інфраструктури в Україні проявляється тенденція до створення корпоративних акселеративних програм, що запускаються крупними компаніями. Модель створення та акселерації стартапів серед корпорацій не є новою у світі. Такі компанії як Telefonica, Deutsche Telekom, Philips активно співпрацюють з підприємцями-інноваторами, дотримуючись різних схем корпоративного венчурингу.

Перші корпоративні бізнес-акселератори та інкубатори появились в нашій країні у 2006 році. А вже у 2010 році українські ІТ-компанії створили 10 таких структур, проте реальних успіхів вони так і не досягли через невигідні умови співпраці зі стартапами, оскільки вимагали від останніх до 80% частки у власності майбутньої компанії [17-19]. У наші дні компанії змінили модель виплат винагороди за підтримку стартапів, зазвичай використовуючи участь у прибутках новоствореної компанії.

Активними засновниками корпоративних акселеративних програм в Україні в наш час є компанія Київстар (спільна програма із ВДНХ Tech) та Microsoft Ukraine. Сьогодні Київстар працює із трьома командами стартапів (Gravitec, inCust і Virbox) за моделлю участі у прибутках фірм. Microsoft пропонує акселераційну програму у сфері «інтернет речей» IoT Lab терміном 6 місяців. Модель співпраці корпорації зі своїми стартапами передбачає умову використання учасниками програми Azure – хмарної платформи Microsoft, що дозволяє залучати нових клієнтів стартапу. По завершенню програми стартапи отримують статус «незалежних постачальників програмного забезпечення», ставючи партнерами Microsoft. Приватбанк запуснув свою першу стартап-акселераційну програму КУБ, про плани відкриття такої зазначила компанія ЕУ.

Позитивні тенденції зростання чисельності акселераційних програм можна пояснити тим, що офіси міжнародних глобальних корпорацій виділяють значні інвестиції на пошук і підтримку проривних конкурентоспроможних ідей стартапів, які походять з країн, що розвиваються, відкриваючи так звані «локальні програми».

Варто зазначити, що незважаючи на те, що створення акселераторів є найдорожчою схемою для корпоративного стартап-підприємництва, це дозволяє заповнити прогалини у слаборозвинених елементах у вітчизняній екосистемі стартап-підприємництва.

За матеріалами StartupNetwork [19] досліджено, що на ринку України пропонуються різні програми для розвитку стартап-підприємництва. Серед них: освітні програми, акселераційні програми (персональні та групові), інкубаційні програми (в тому числі для виходу на краудфандингові платформи), сервісні програми (пошук інвесторів на ринках США та Європи для проведення раунду А), підготовка до конкурсів проектів для здобуття грантового фінансування), консалтингові програми (передбачають

співучасть від 5% у проекті за запитами від 10 тис. дол. США), менторські програми (дозволяють діагностувати взаємини в команді та допомагають інтегрувати особистий і професійний досвід в командні результати стартапу), партнерські програми (надають доступ до мереж венчурних інвесторів, лабораторій, академій, клубів бізнес-ангелів, передбачають проведення сесій від менторів за оплату від 6 тис. дол. США в рік, без участі у власності).

Систематизовано інформацію про бізнес-інкубаційні та акселераційні програми в Україні, якими скористались уже успішні та відомі стартапи: Petcube, Ecois.me, Depositphotos, Attendify, Kwambio, і користуються поки-що маловідомі вітчизняні стартапи (табл. 1). StartupNetwork на своєму сайті збрала пропозиції різних біз-

Таблиця 1

Огляд бізнес-інкубаційних та акселераційних програм в Україні [17-19]

Програми 1	Коротка характеристика 2	Критерії/умови участі 3
Business Cup Extreme	Програма передбачає пре-інкубацію і участь у міжнародному конкурсі на інкубацію в Німеччині та Естонії в інкубаторі Prototron. Стартапи отримують можливості презентувати свої ідеї перед міжнародними інвесторами в Копенгагені або Мюнхені, пройти тестування продукту у Європі та можливості його просування в міжнародних стартап-спільнотах.	– Стартапи, які вирішують екстремальні завдання і займаються технологіями антикризового управління. – Країни поширення програми: Україна, Молдова, Білорусія, Грузія. – Заявники повинні бути авторами або власниками бізнес-ідей щодо права інтелектуальної власності.
Digital Incubator	Персональна інкубаційна програма, по закінченню проходження якої стартап отримує готовий до використання і пордажу продукт. Програма передбачає спеціальну розсилку презентацій проектів по базі інвесторів, допомогу в переговорах з інвесторами наступного раунду, складанні інвестиційної угоди, консультації в побудові системи звітності.	– Розгляд інтернет-проектів, які знаходяться на стадії «ідея» і не мають розробленого продукту. – Регіон поширення програми – Україна. – Після проходження конкурсного відбору уступка 15-25% частки у власності компанії.
Fintech Master	Інкубаційна програма запущена ГО «1991 Open Data Incubator», компанією Mastercard за підтримки НБУ. Учасники програми отримують експертне наставництво від представників фінансового ринку, технічну підтримку з тестування послуг, доступ до мереж інвесторів та потенційних клієнтів. За результатами програми кращі стартапи отримують можливості презентації проектів представникам фінансового сектору.	– Перевага віддається технологічним стартапам українського походження, які розробляють фінтех-рішення. – Бажане розміщення команди у Києві. – Проект пропонує інноваційне рішення, має значний соціальний або економічний вплив.
iGuards.net	Інкубаційна програма передбачає професійне оцінювання та аудит інвестиційних проектів, надає доступ до закритого товариства профільних інвесторів, допомагає в переговорах з інвесторами, проводить аудит проекту відповідно до міжнародних стандартів якості, надає консультації зі створення презентацій для інвесторів, комерційної пропозиції, PR стратегії та інших документів, допомагає у розробці стратегії по виходу на ринок Австрії та інших країн ЄС. Підприємці отримують детальний план розвитку компанії, безкоштовну участь в заходах Startup.Network і партнерів, активне просування проекту серед інвестиційних фондів. Термін проходження програми 1-3 місяці.	– Розгляд проектів на різних стадіях розвитку зі сфери фінтех і телекомунікацій, що мають перспективи виходу на міжнародні ринки. – Бажане знаходження підприємства у Києві. – Проходження конкурсного відбору та надання 5-10% частки у власності компанії в залежності від стадії проекту та необхідних ресурсів. – Наявність концепції продукту і бізнес-плану є обов'язковими. – Бажане володіння розмовною англійською чи німецькою мовами.
Krowd.Sale	Інкубаційна програма підготовки до виходу на провідні краудфандингові платформи. Програма передбачає надання інформації про можливості пошуку інвесторів для проекту; забезпечення інформаційної підтримки для підготовки проекту до виходу на краудфандинг; надання супроводу проекту при виведенні його на платформи Kickstarter, Indiegogo.	– Завершення програми передбачає оплату послуг грошима або часткою власності в проекті.
StartUpStart	Групові інкубаційна програма, яка спрямована на розвиток підприємницьких та менеджерських навичок у засновників стартапів, проведення експертизи проекту за технологіями Business Model Canvas, Lean Startup, Customer development.	– Після проходження конкурсного відбору уступка 5-10% частки у власності компанії. – Навчання в бізнес-інкубаторі Happy Farm, BIONIC University, Полтавському молодіжному бізнес клубі у Сумах або Чернівці.

(Продовження таблиці 1)

1	2	3
Перші гроші	Групові інкубаційна онлайн-програма перетворення неформованих стартапів у швидкозростаючі бізнеси, здатні заробляти і готові до інвестування. Програма базується на авторських технологіях, що дозволяють скоротити терміни «вирощування» бізнесу від ідеї до зростаючої компанії.	– Пиймаються проекти з будь-яких сфер бізнесу, що зіштовхнулись із проблемами розвитку, неуконплектованістю команди. – Територіальне розміщення підприємств у Києві. – Проходження конкурсного відбору та надання 5-8% частки у власності компанії.
Carrot	Персональна акселеративна hardware-програма, перша програма акселерації від бюро розробок нових продуктів ARTKB, що надає допомогу стартапам в розробці дизайн-документації для виробництва і створення робочого прототипу. Carrot надає гарантії, що продукт стартапу буде мати хороший дизайн, функціональний прототип, техніко-економічне обґрунтування, якісне серійне виробництво, налагоджену систему логістики. Програма акселерації передбачає три етапи: 1. Розроблення промислового дизайну продукту та виробництво робочого прототипу. 2. Проведення кампанії виходу на краудфандингові платформи Kickstarter і Indiegogo. 3. Організування серійного виробництва в Україні, Китаї. Серед відомих клієнтів та учасників програми: Petcube, Iblazr, Lunecase, Ecozy, Bike lift&carry. – Розгляд проектів на різних стадіях розвитку (від ідеї до готового продукту).	– Перевага віддається хардверним стартапам та компаніям, що виробляють фізичні об'єкти. – Регіон поширення програми – Україна. Умовою участі в програмі є проходження конкурсного відбору та надання 10-20% від частки у власності компанії.
EuroUp.Ua	Персональна акселеративна програма дозволяє адаптуватися до умов ведення бізнесу в Європейському Союзі, знайти ринки збуту і контрагентів, почати діяльність в ЄС. Передбачає надання допомоги для розвитку бізнесу, включаючи організування боргового фінансування та інвестування в Європейському Союзі, залучення інвестицій в нерезидентних структурах.	– До уваги приймаються проекти з готовим продуктом (послугою), що розраховані на глобальний ринок. – Умовами завершення програми є проходження конкурсного відбору з засновниками акселератора. – Надання 10-20% частки у власності компанії. – Передбачено 1 місце в Раді директорів компанії. – Період проходження програми – 3-6 місяців.
Marketing	Персональна акселеративна програма, що спеціалізується на виведенні стартапів на ринок Північної Америки. Програма надає допомогу з виведення продукту в США і організування поетапного переїзду команди до Сан-Франциско. Забезпечується підтримка з налагодження фандрайзингу та збутової діяльності на ринку США, консультування та допомога в проведенні переговорів з інвесторами для залучення наступних раундів фінансування.	– Приймаються проекти з готовим продуктом чи послугою, що розраховані на глобальний ринок. – Умовою завершення програми є проходження конкурсного відбору з засновниками акселератора. – Надання 7-15% частки у власності компанії та 1 місця в Раді директорів компанії. – Виплата премії у розмірі 5% при закритті чергового раунду протягом 12 місяців з моменту переїзду проекту в Сан-Франциско.
Product Idea Accelerator	Акселеративна програма передбачає віддалену участь, яка складатися з трьох етапів: валідація ідеї, розробка та підготовка до запуску, запуск на краудфандинговій платформі Kickstarter. Стартапи на етапі валідації отримують 2 тис. дол. США, на етапі акселерації – 20 тис. дол. США, а також менторську підтримку від Conceptor, Petcube, Microsoft та ін. Програма проводить 2 набори учасників протягом року.	– Пріоритет надається технологічним проектам з таких сфер: IoT, Smart Home, Wearables, Gadgets. – Проекти, що передбачають у бізнес-моделі запуск на платформі Kickstarter.
Scythia	Персональна акселеративна програма надає допомогу в підготовці та пошуку венчурних інвестицій для посівної стадії і Раунду А, сприяє доступу до широкого кола зв'язків із західними венчурними фондами, до товариства місцевих бізнес-менторів. Програма надає підтримку для участі в бізнес-інкубаторах; для виходу на краудфандингові платформи, презентуванні проектів для венчурних інвесторів зі США та Західної Європи. Стартапи можуть отримати ангельські та передпосівні інвестиції у розмірі 25 тис. – 75 тис. дол. США. У кооперації з Scythia Ventures програма допомагає в залученні додаткових посівних інвестицій від 250 тис. дол. США.	– Розгляд проектів зі сфери ІТ, Інтернет, мобільних додатків та телекомунікацій. – Глобальні перспективи проектів. – Регіон поширення програми – Україна.

(Закінчення таблиці 1)

1	2	3
Silicon Valley Startup Hub	Акселеративна програма передбачає допомогу в реєстрації бізнесу в США, розробці стратегії просування компанії на американському ринку, стратегії залучення інвестицій, в підготовці англійської версії інвестиційної презентації, операційної і адміністративної підтримки, організуванні обліку, контролю за дотриманням корпоративних вимог законодавства США.	– Регіон поширення програми – США, оскільки передбачено відкриття місцевих представництв або залучення капіталу з Кремнієвої долини. – Умовою завершення програми є відповідність критеріям і проходження конкурсного відбору проектом.
SPEEDUPY	Персональна акселеративна програма для IT-проектів з готовим продуктом чи послугою переважно на передпосівній і посівній стадіях розвитку.	– Перспективи виведення проекту на глобальний ринок. – Використання продукту, готова версія продукту або проходження бета-тестування. – Наявність CEO або COO, що вільно володіє англійською мовою.

Джерело: сформовано автором за матеріалами Startup.Network. Фактичне існування програм в теперішній час автором не перевірялось

нес-програм в Україні, серед них є персональні та групові програми, з різними регіонами поширення та умовами підтримки.

Більшість програм пропонують стартапам безкоштовну участь у битвах проектів, що проводить Startup.Network, та можливості внесення проекту до друкованого каталогу рекомендованих проектів. Акселеративна онлайн-програма для підприємців Crowd Accelerator пропонує, наприклад, менторство від представників з Кремнієвої долини.

Висновки та пропозиції. Отже, у статті досліджена історія та сучасний стан розвитку екосистеми стартап-підприємництва в Україні. Виявлено, що вітчизняні бізнес-інкубатори та бізнес-акселератори пропонують широке коло послуг та програм розвитку стартапам. З огляду на значний бум на створення стартапів в нашій країні чисельність інкубаторів та бізнес-акселераторів все ще залишається недостатньою для великої території країни. Крім того, концентрація інфраструктурних інноваційних об'єктів у декількох містах мільйонниках робить процеси розвитку стартапів у нашій країні нерівномірними. Всі стартапи несхожі та потребують допомоги в різних аспектах свого зростання, тому розширення географії та спеціалізації акселераторів сприятиме появі стартапів у нових, відмінних від IT сферах діяльності. Переважна більшість умов для перебування стартапів у бізнес-інкубаторах є невідповідними молодим підприємцям (через ве-

лику уступку часток власності у бізнесі, оплати інших послуг тощо). Відчувається брак бізнес-інкубаційних програм та акселераторів для технологічного бізнесу, в той же час спостерігається посилення конкуренції серед стартапів за можливості потрапити до таких інноваційних структур. З огляду на це, більшість жорстких умов диктуються монополістичними бізнес-структурами (інкубаторами та акселераторами), що не залишає вибору інноваторам, які прагнуть розвивати свій бізнес і погоджуються на не зовсім вигідні для себе умови співпраці. Ще однією особливістю проходження акселераційних програм для вітчизняних стартапів є їх високий потенціал для роботи на глобальному ринку через залучення іноземних індивідуальних чи венчурних інвесторів. А це передбачає переїзд команди стартапів за кордон, де реалізуються можливості фінансування та глобального розвитку. Це зумовлює значну еміграцію стартап-підприємців, вплив молодих кваліфікованих кадрів до країн із розвиненішою екосистемою для підприємництва.

Подальші дослідження автора будуть у напрямку пропозицій та рекомендацій з розвитку вітчизняної екосистеми стартап-підприємництва, зокрема у частині державної підтримки, стимулювання корпоративного стартап-підприємництва через розроблення нових інкубаційних та акселеративних програм для стартапів у регіонах України.

Список літератури:

1. Васильєва Л.М. Бізнес-інкубатори як частина інфраструктури підтримки малого підприємництва. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2010. № 1. С. 50-54.
2. Завадяк Р.І., Копусяк Я.Ф. Теоретичні основи функціонування та види бізнес-інкубаторів в Україні. Науковий вісник Ужгородського університету. 2014. № 2. С. 78-81.
3. Інноваційна інфраструктура в контексті національної інноваційної системи (економіко-правові проблеми): монографія. О.П. Орлюк та ін.; за наук. ред. О.Б. Бутнік-Сіверського. К.: НДІ ІВ НАПрНУ. 2011. 413 с.
4. Кравченко М.О., Бояринова К.О. Інфраструктура інноваційної діяльності: методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів спеціальності 8.18010012 «Управління інноваційною діяльністю» освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр». К.: Видавництво «Кондор», 2014. 54 с.
5. Кравченко М.О. Інфраструктура інноваційної діяльності: дистанційний курс вивчення дисципліни для студентів спеціальності 8.18010012 «Управління інноваційною діяльністю» освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр». Український інститут інформаційних технологій в освіті. К.: УІТО НТУУ «КПІ», 2014.
6. Пивоваров М.Г. Парадигма розвитку малого підприємництва в Україні: аналіз, проблеми та шляхи її вдосконалення. Парадигма розвитку малого підприємництва в Україні: аналіз, проблеми та шляхи її вдосконалення. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2015. №6. С. 52-58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2015_6_14=2&i21dbn=ujrn&p21dbn=ujrn&image_file_download=1&image_file_name=pdf/drep_2015_6_14.pdf (дата звернення 15.01.2018).
7. Савченко В.Ф., Долгополов М.Г. Бізнес-інкубатори як інструмент державної підтримки розвитку малого підприємництва. Науковий вісник Полісся. Том 2. № 4(8). 2016. С. 202-207.

8. Смаковська Ю.М. Інкубація бізнесу як ефективна система підтримки малого підприємництва. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2007. № 606. С. 402-407. URL: http://www.nbuuv.gov.ua/old_jrn/natural/Vnulp/Menegment/2007_606/65.pdf (дата звернення 16.01.2018).
9. Тимошенко О.В. Закордонний досвід державного регулювання та підтримки малого та середнього підприємництва. Інвестиції: практика та досвід. 2014. № 13. С. 142-146.
10. Шевчук Л.Т., Колодійчук А.В. Світовий і вітчизняний досвід створення і функціонування бізнес-інкубаторів. Регіональна економіка. 2013. № 1. С. 178-184.
11. National Business Incubation Association (NBIA). URL: <https://nbia.org> (дата звернення 15.01.2018).
12. Accelerating Success: A Study of Seed Accelerators and Their Defining Characteristics. Bachelor Thesis in Industrial Engineering and Management. Gothenburg, 2012.
13. International Association of Science Parks and Areas of Innovation. URL: <https://iasp.ws> (дата звернення 15.01.2018).
14. Роль бізнес-інкубаторів і технопарків у розвитку інноваційного підприємництва. URL: http://stud.com.ua/42440/menedzhment/rol_biznes_inkubatoriv_tehnoparkiv_rozvitku_innovatsiyного_pidpriyemnitstva (дата звернення 15.01.2018).
15. Історія розвитку та сутність бізнес-інкубування. Найбільш затребувані бізнес-інкубатори України. Національна освітня інфраструктура удосконалення інноваційної та підприємницької діяльності ІТ-студентів. URL: <http://tempus.nung.edu.ua/uk/news/історія-розвитку-та-сутність-бізнес-інкубування-найбільш-затребувані-бізнес-інкубатори-України> (дата звернення 15.01.2019).
16. Бизнес-инкубатор. Описание элемента инфраструктуры инновационной деятельности. Инновационные проекты – финансирование, гранты, венчурные фонды. URL: <http://projects.innovbusiness.ru/content/download.asp?r=ae0d7daa-7716-4d34-99ff-e6ca992713b0> (дата звернення 15.01.2018).
17. Прогноз дня: в 2017-м количество корпоративных акселераторов в Украине вырастет в 5 раз. URL: <https://startup.ua/news/prognoz-dnya.html> (дата звернення 15.01.2018).
18. Національна освітня інфраструктура удосконалення інноваційної та підприємницької діяльності ІТ-студентів. URL: <http://tempus.nung.edu.ua/uk/news/стартап-інкубатори-та-бізнес-акселератори-в-україні-що-і-де-шукати> (дата звернення 15.01.2018).
19. StartupNetwork. URL: <https://startup.network> (дата звернення 15.01.2018).